

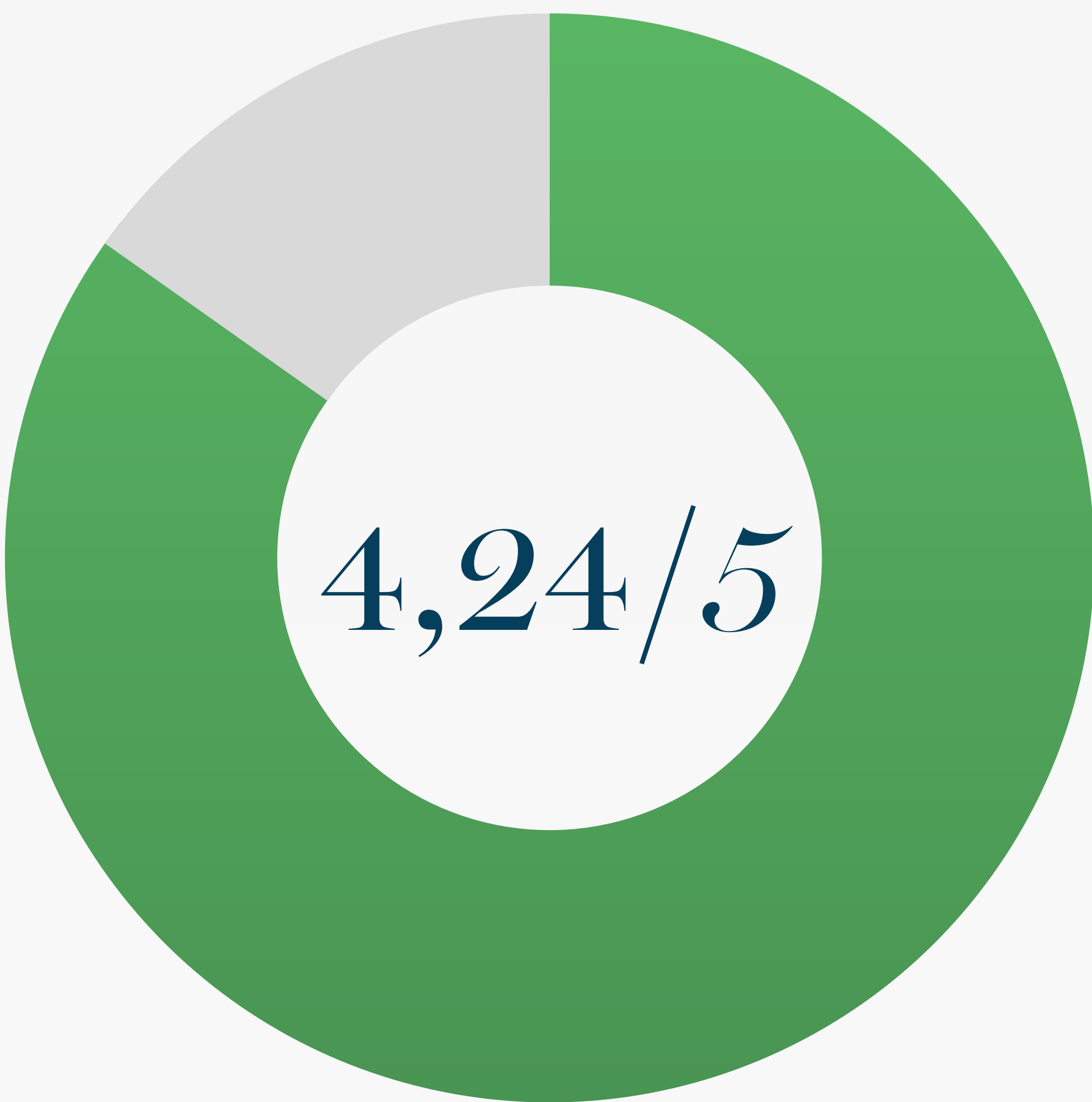
Raport alternativ nr.2

9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană

#MoldovaEUCandidateCheck

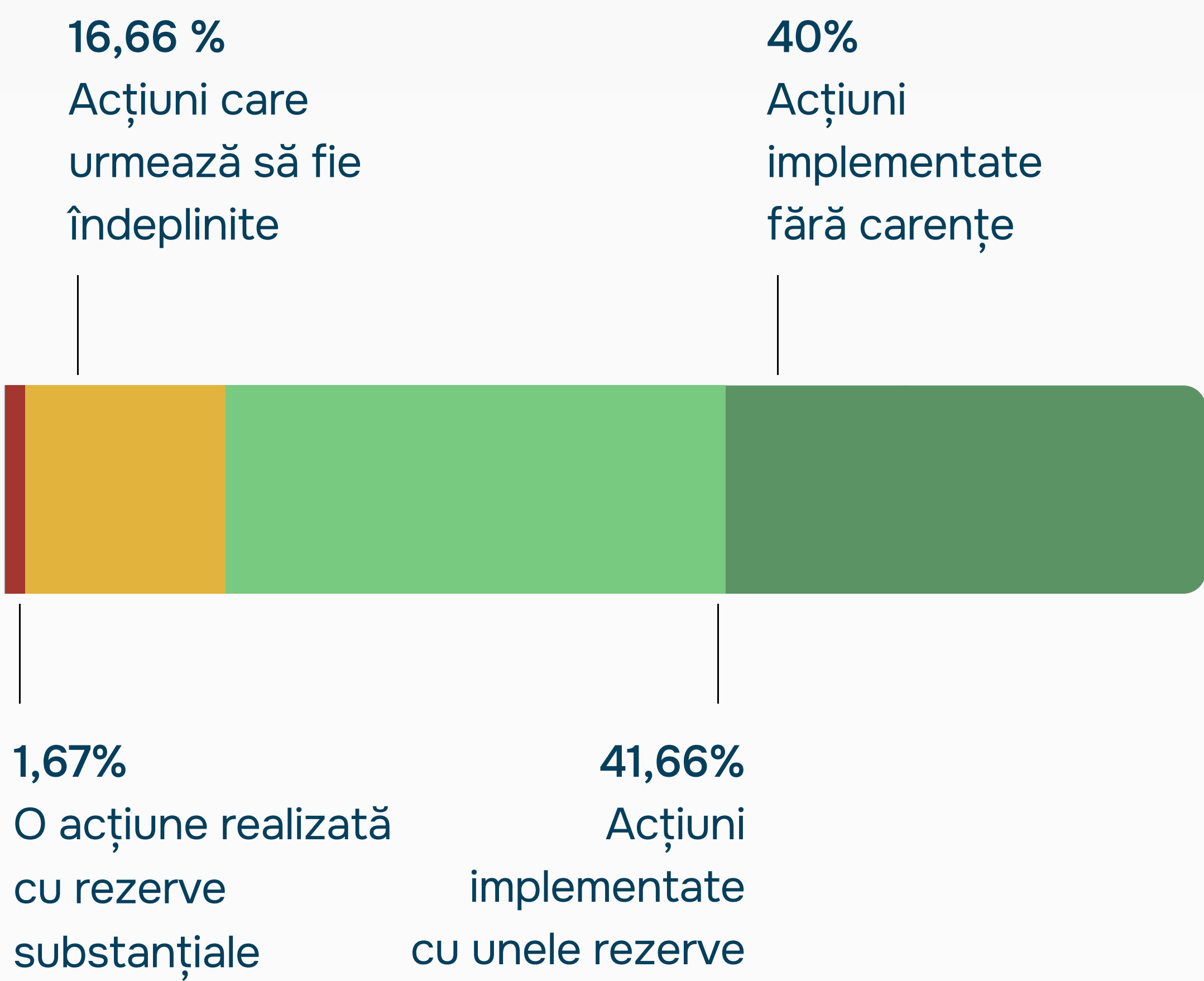
În rezultatul evaluării actualizate și publicării celui de-al doilea raport alternativ, se apreciază că până la 30 iunie 2023, majoritatea măsurilor au fost îndeplinite, fiind înregistrată o medie generală de implementare de 4,24 puncte din pragul maxim de 5 puncte.

www.euromonitor.md

Implementarea celor 9 angajamente

Din cele 60 de acțiuni asumate de autorități în Planul de Acțiuni conexe celor 9 angajamente, 24 acțiuni (40%) au fost implementate fără curențe, 25 acțiuni (41,66%) au fost implementate cu unele rezerve, 10 acțiuni (16,66%) urmează a fi îndeplinite, iar o acțiune (1,67%) a fost realizată cu rezerve substanțiale.

Lista celor 9 angajamente

Evaluările reflectate în primul raport alternativ, publicat în aprilie 2023, au fost revizuite și actualizate pentru a reflecta evaluările finale, având în vedere că termenul limită de îndeplinirea a celor 9 angajamente a fost iunie 2023, atunci când Comisia Europeană a inițiat elaborarea primului Raport în cadrul Pachetului de Extindere al UE, care va fi publicat în toamna anului curent.

Acest material este elaborat în cadrul proiectului „Moldova-EU Candidate Check: 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană” implementat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Expert-Grup și Centrul de Resurse Juridice în cooperare cu Fundația „Friedrich Ebert” (FES).

Iulie 2023

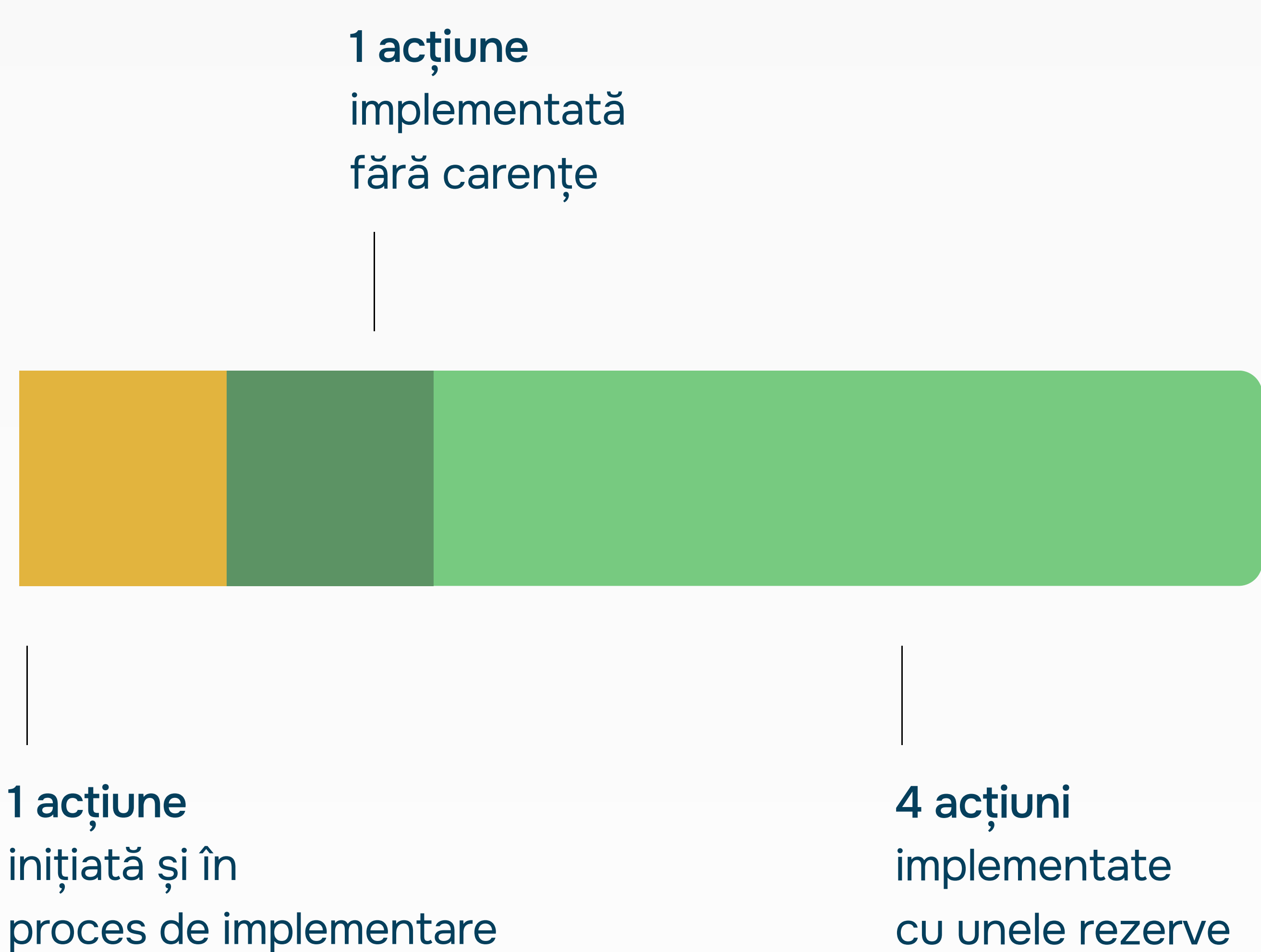
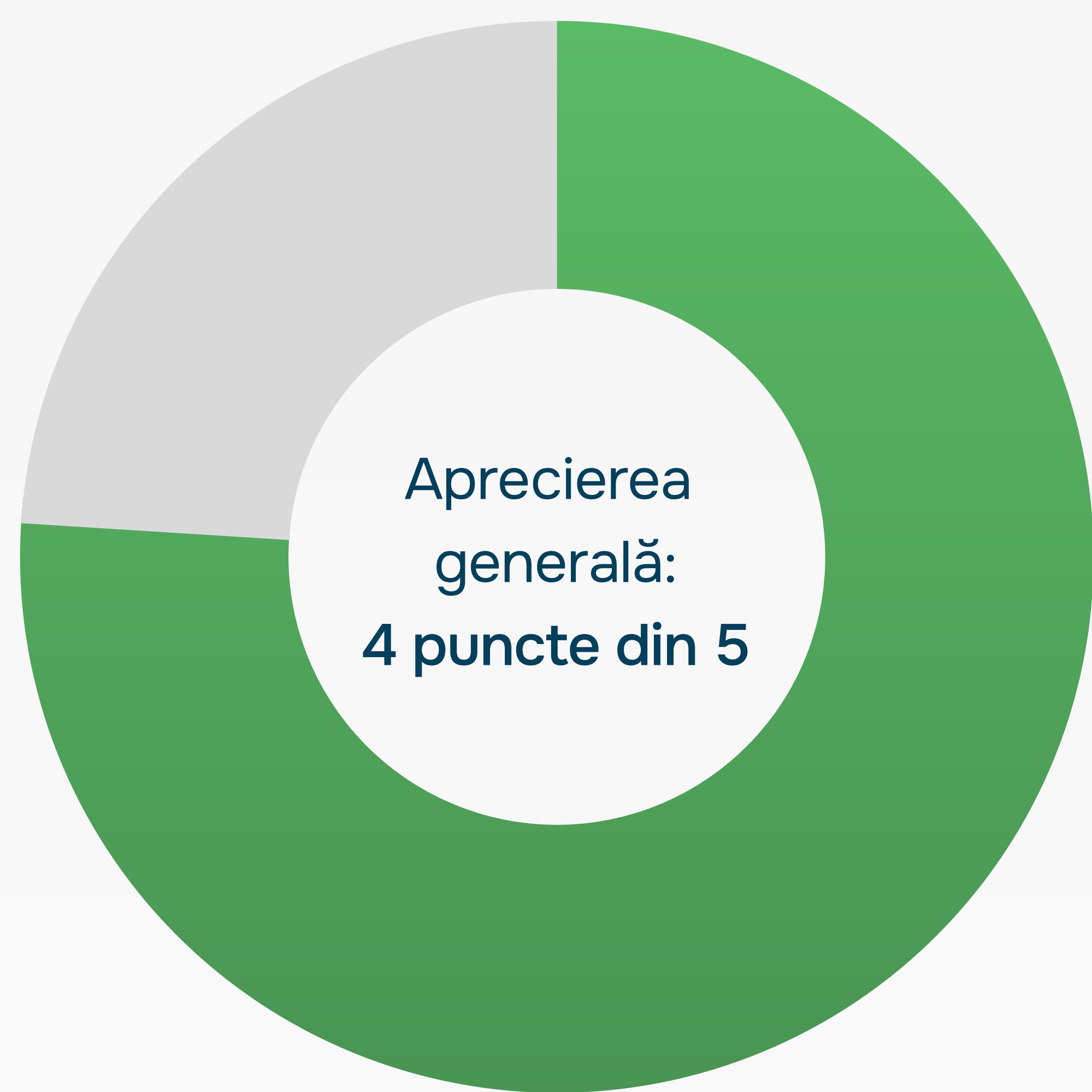
01	Reforma justiției	4,0
02	Implementarea recomandărilor Comisiei de la Veneția	4,0
03	Combaterea corupției	3,77
04	Deoligarhizare	3,7
05	Combaterea criminalității organizate	4,35
06	Reforma administrației publice	4,0
07	Gestionarea finanțelor publice	5,0
08	Cooperarea cu societatea civilă	4,6
09	Protecția drepturilor omului	4,75

Raport Alternativ nr.2

Angajamentul 1: Reforma justiției

#MoldovaEUCandidateCheck

Principalele constrângeri în acest domeniu țin de depășirea termenului pentru evaluarea candidaților la CSM și CSP, stabilit pentru decembrie 2022, și prelungit până în iunie 2023. Acest fapt se datorează mai multor factori, inclusiv procedurilor mai puțin eficiente aplicate de Comisia Pre-Vetting.

Priorități

- › Finisarea procedurilor de evaluare extraordinară a tuturor candidaților la CSM și CSP;
- › Introducerea unui mecanism de verificare a declarațiilor de avere și interese depuse de către candidații la INJ;
- › Îmbunătățirea Legii cu privire la Procuratură prin implementarea tuturor recomandărilor Comisiei de la Veneția;
- › Modificarea cadrului legal pentru oferirea unei autonomii mai mari Inspecției Judiciare.

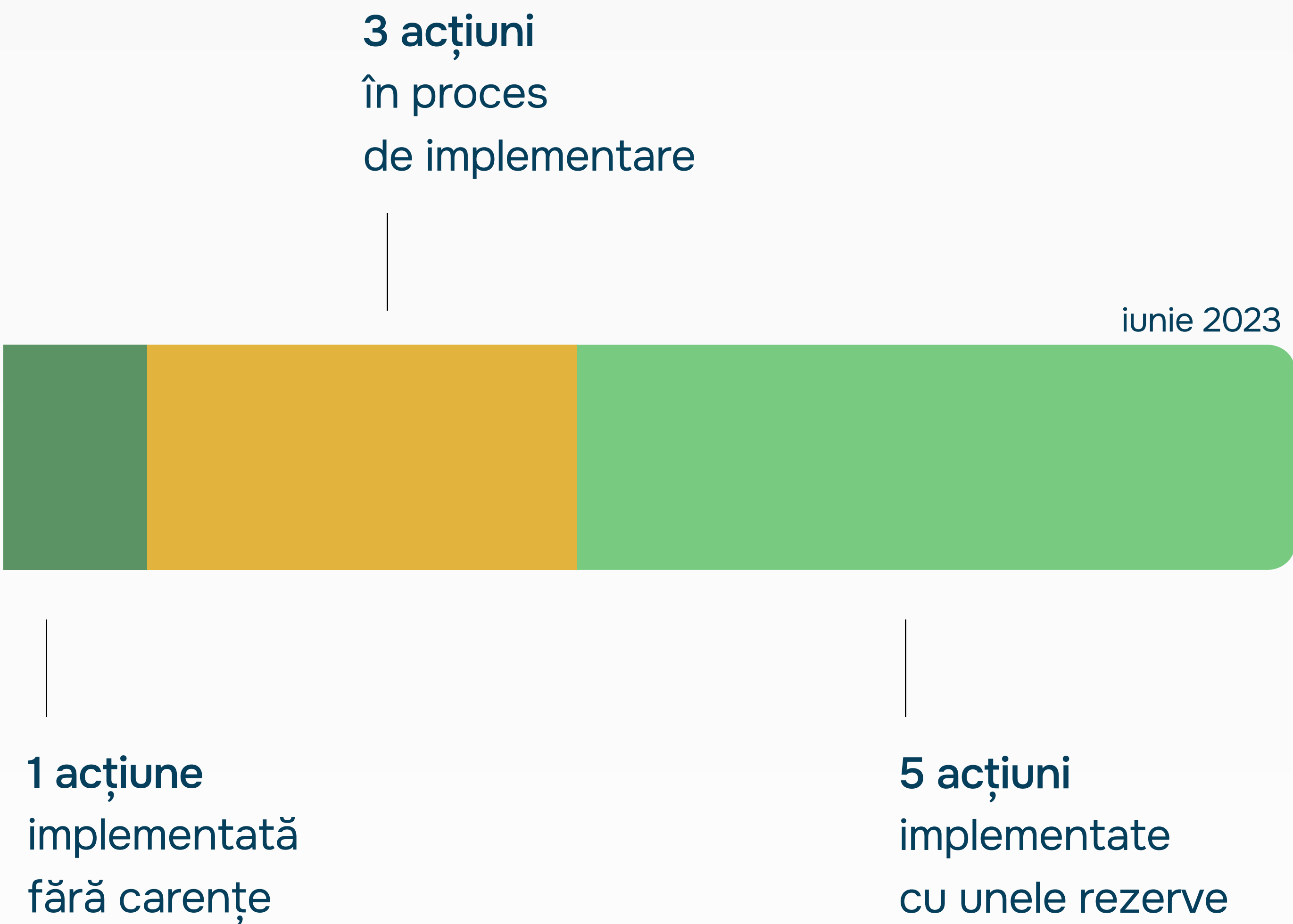
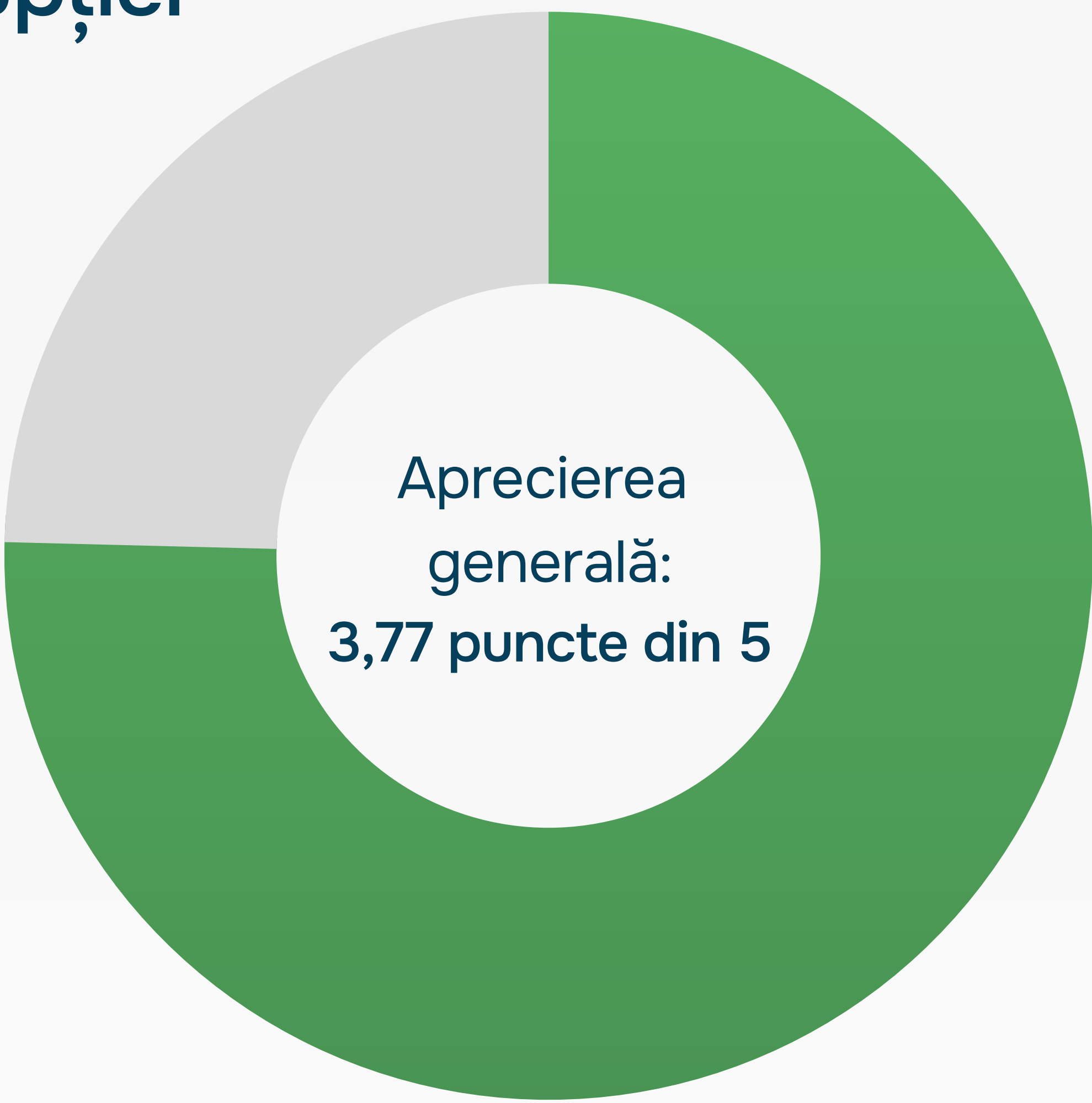
Acest material este elaborat în cadrul proiectului „Moldova-EU Candidate Check: 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană” implementat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Expert-Grup și Centrul de Resurse Juridice în cooperare cu Fundația „Friedrich Ebert” (FES).

Raport Alternativ nr.2

Angajamentul 3: Combaterea corupției

#MoldovaEUCandidateCheck

Principalele constrângeri în acest domeniu țin de scăderea ponderii cauzelor finalizate și trimise în instanță de către procurorii PA în prima jumătate a anului 2023. Adicional, în perioada analizată se constată o creștere a ratei de neimplementare a recomandărilor CNA privind eliminarea riscurilor de corupție, de la 12% în prima jumătate a anului 2022 la 21% în aceeași perioadă a anului 2023.

Priorități

- › Delimitarea clară a competențelor CNA și PA cu privire la cauzele de corupție și fortificarea capacităților PA de investigare a corupției mari;
- › Adoptarea măsurilor legislative și administrative pentru fluidizarea investigării și examinării în instanțele de judecată a cauzelor de mare corupție;
- › Adoptarea modificărilor la Codul de procedură penală și a Legii nr. 59/2012 pentru îmbunătățirea și creșterea eficienței aplicării măsurilor speciale de investigații;
- › Publicarea Analizei strategice a CNA privind condamnările adoptate în cursul anului 2022 în cauze de corupție.

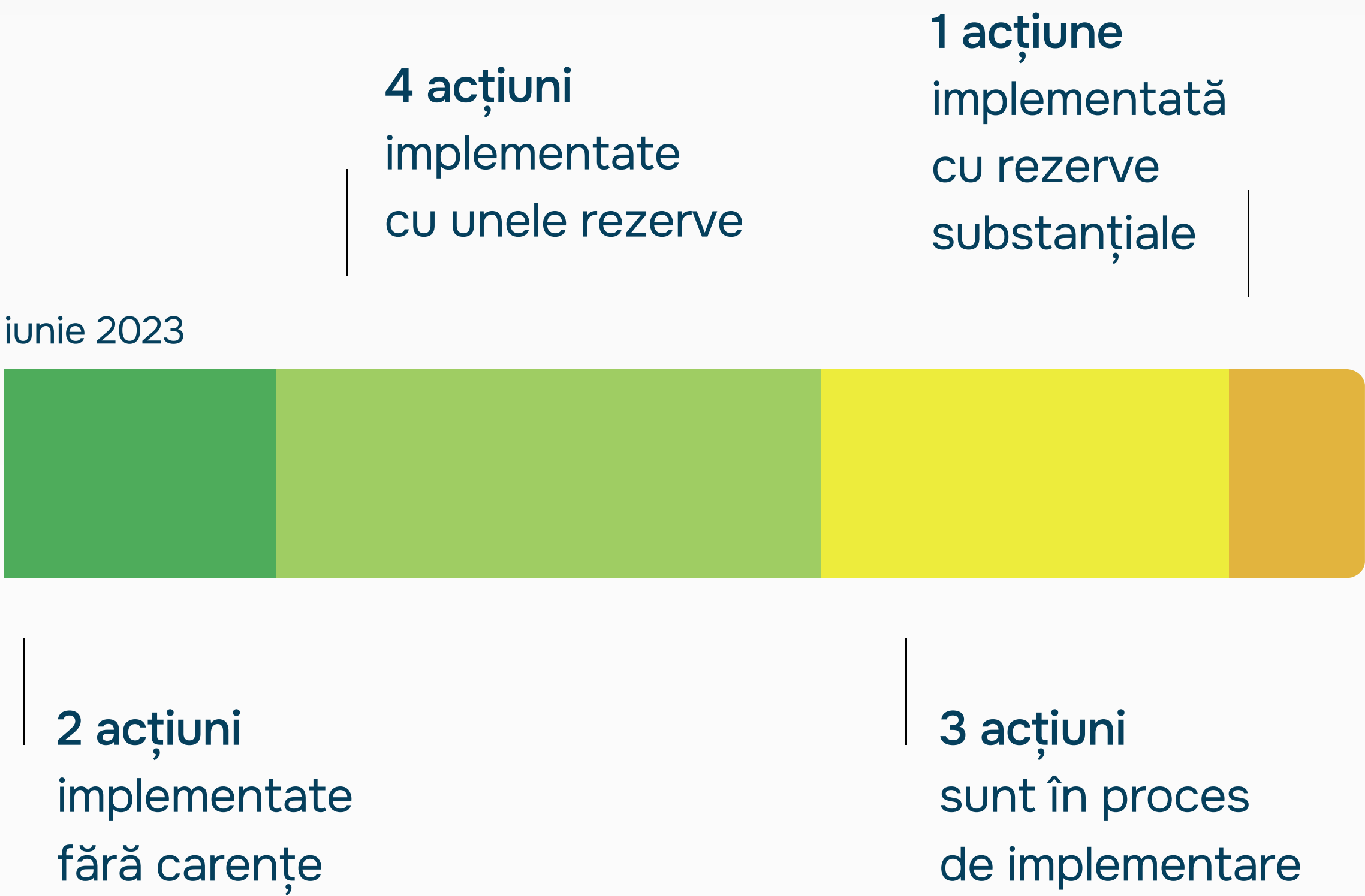
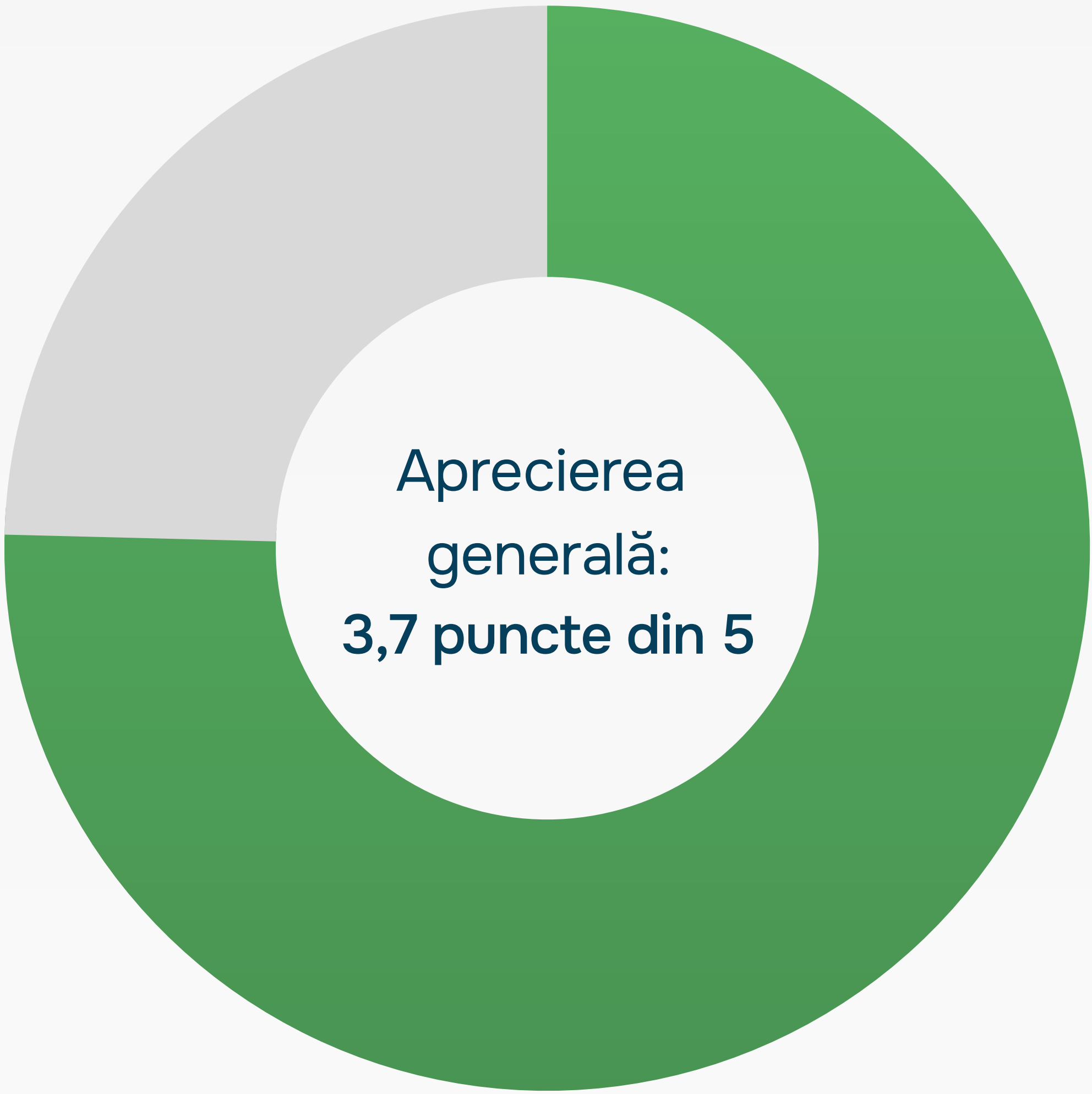
Acest material este elaborat în cadrul proiectului „Moldova-EU Candidate Check: 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană” implementat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Expert-Grup și Centrul de Resurse Juridice în cooperare cu Fundația „Friedrich Ebert” (FES).

Raport Alternativ nr.2

Angajamentul 4: De-oligarhizarea

#MoldovaEUCandidateCheck

Comisia de la Veneția a salutat schimbarea de optică a autorităților naționale de a renunța la proiectul de lege de-oligarhizare în schimbul abordării sistemice a acestei probleme. Comisia a mai salutat procesul incluziv de implicare a multor autorități publice, dar și reprezentanți ai societății civile în elaborarea planului, precum și prioritățile trasate în cadrul acestuia.

Consiliul Concurenței

a inițiat un proces de analiză a practicilor internaționale relevante, ceea ce poate implica o cerere de timp și resurse considerabile. Principiile stabilite de Strategia de proprietate a statului sunt încălcate, iar implementarea acțiunilor prevăzute în aceasta trenează. Deși Consiliul a făcut progrese considerabile în revizuirea și actualizarea legislației, procesul este încă în curs.

Priorități

- Consolidarea regulilor privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale;
- Consolidarea măsurilor realizate de CA de aprobare, respingere și/ sau sancționare a posturilor TV și radio;
- Clarificarea condițiilor de salarizare a membrilor consiliilor, a comisiilor de cenzori și comitetelor de audit;
- Aprobarea regulamentului de evaluare a membrilor consiliilor companiilor de stat;
- Prioritizarea implementării unui sistem informațional de tip Government Resource Planning (GRP);
- Finalizarea operaționalizării comitetelor de audit și a comisiilor de cenzori în cadrul tuturor companiilor de stat.

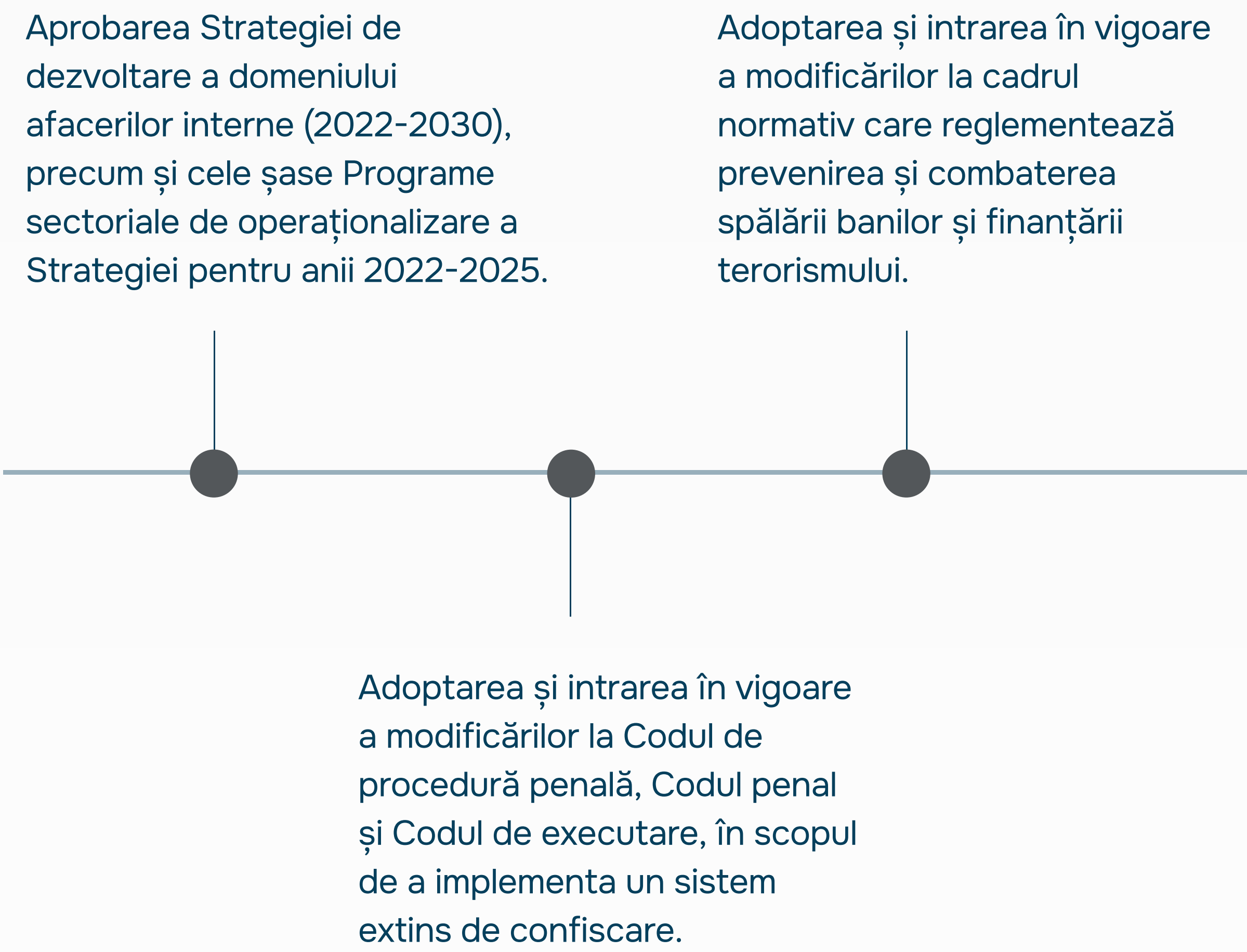
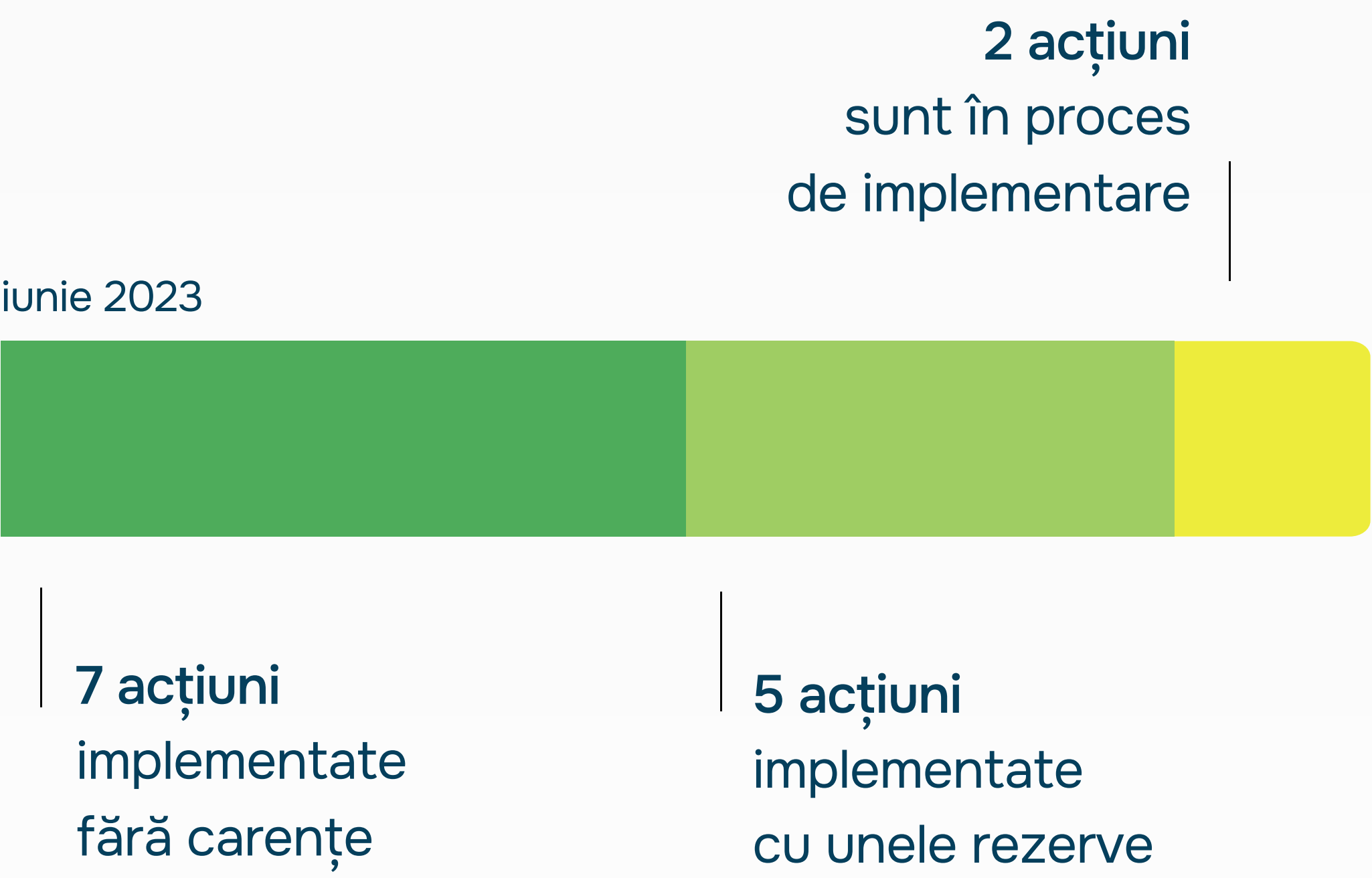
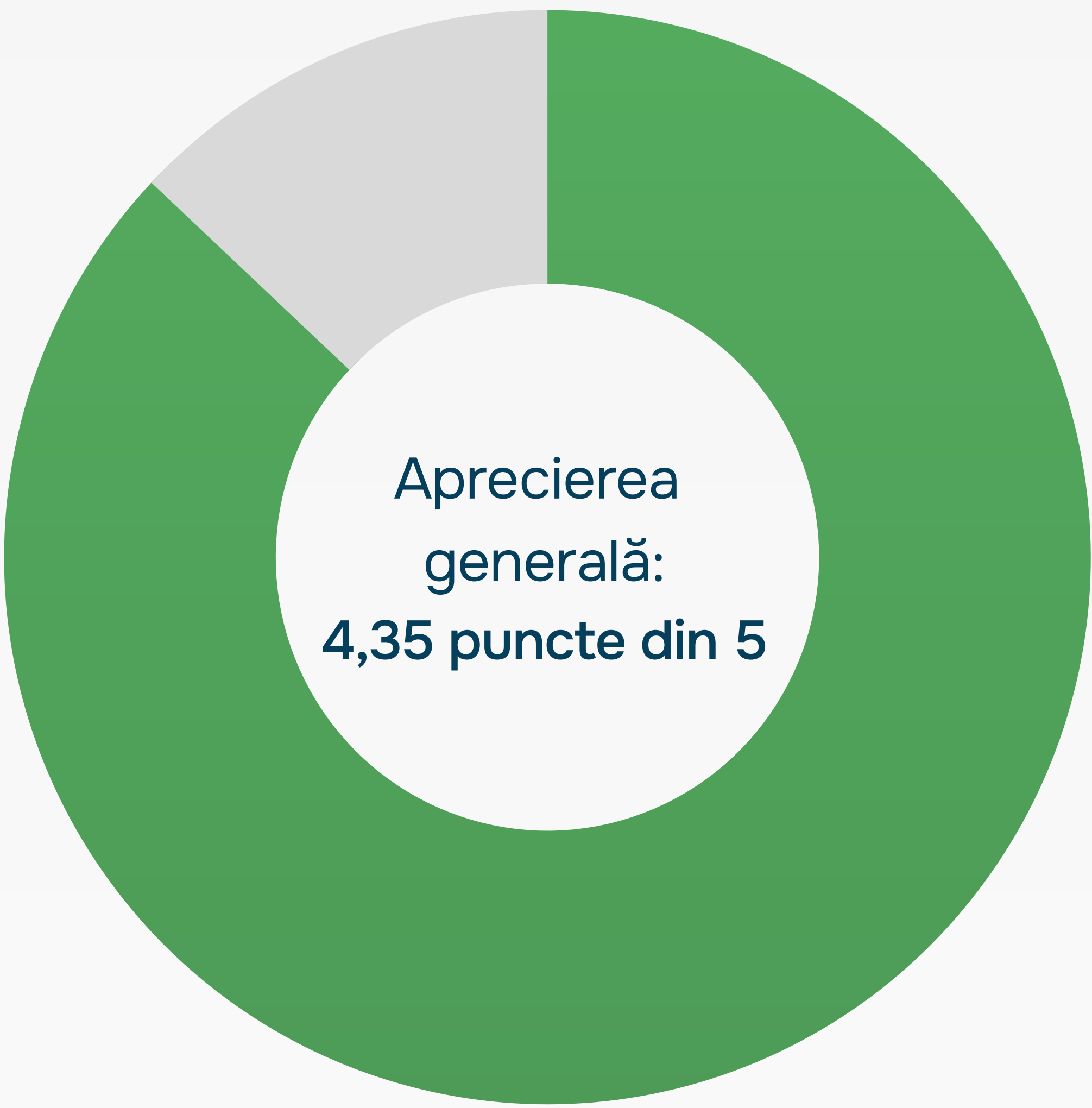
Acest material este elaborat în cadrul proiectului „Moldova-EU Candidate Check: 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană” implementat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Expert-Grup și Centrul de Resurse Juridice în cooperare cu Fundația „Friedrich Ebert” (FES).

Raport Alternativ nr.2

Angajamentul 5: Combaterea criminalității organizate

#MoldovaEUCandidateCheck

Printre cele mai importante progrese urmează a fi remarcate: aprobarea Strategiei de dezvoltare a domeniului afacerilor interne (2022-2030), aprobarea celor șase Programe sectoriale de operaționalizare a Strategiei pentru anii 2022-2025 și adoptarea modificărilor la cadrul normativ care reglementează prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

Priorități

- Elaborarea și adoptarea legislației secundare pentru punerea în aplicare a modificărilor legislative în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului;
- Modificarea legislației în vederea punerii în aplicare a mecanismului de confiscare civilă.

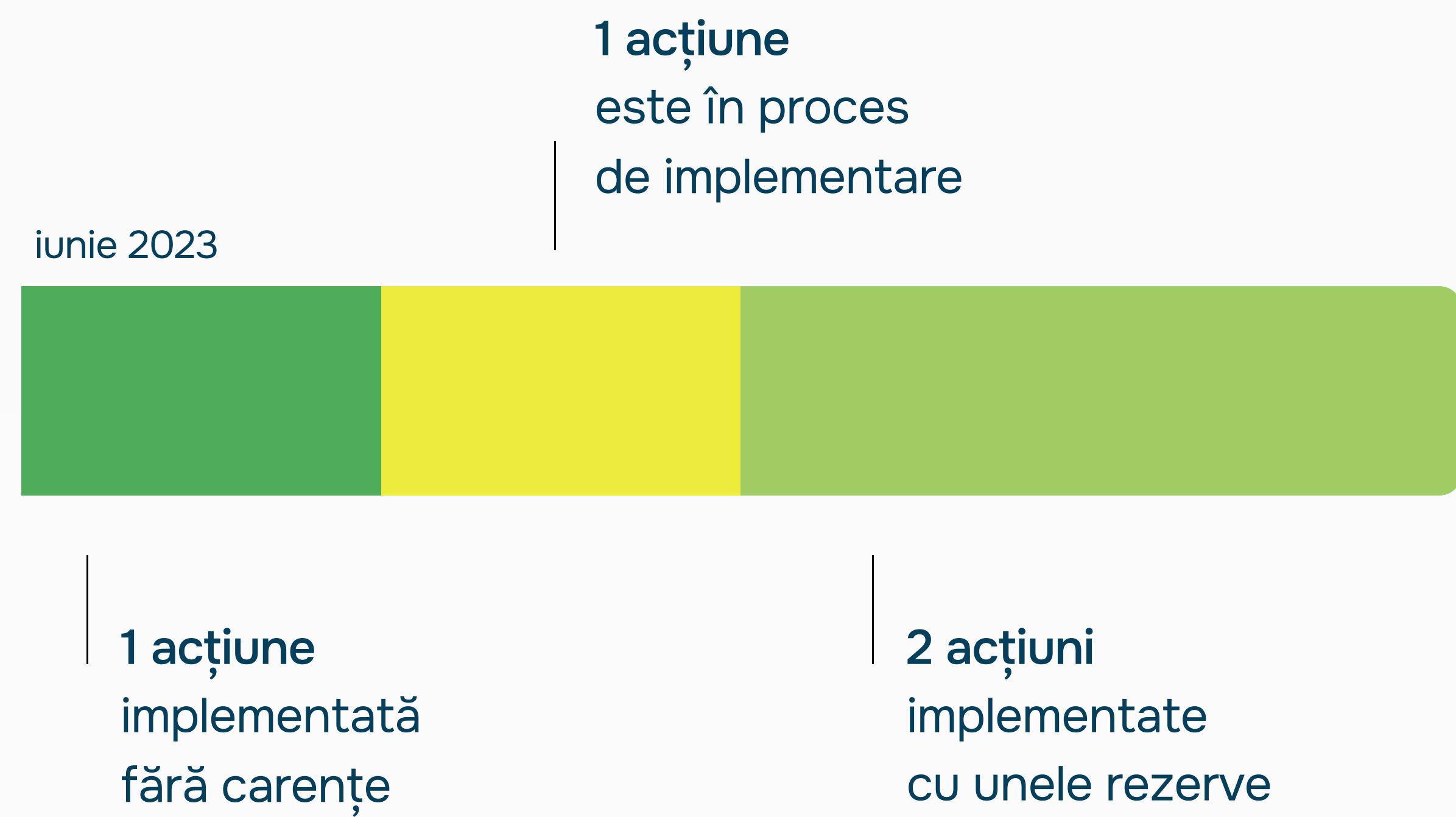
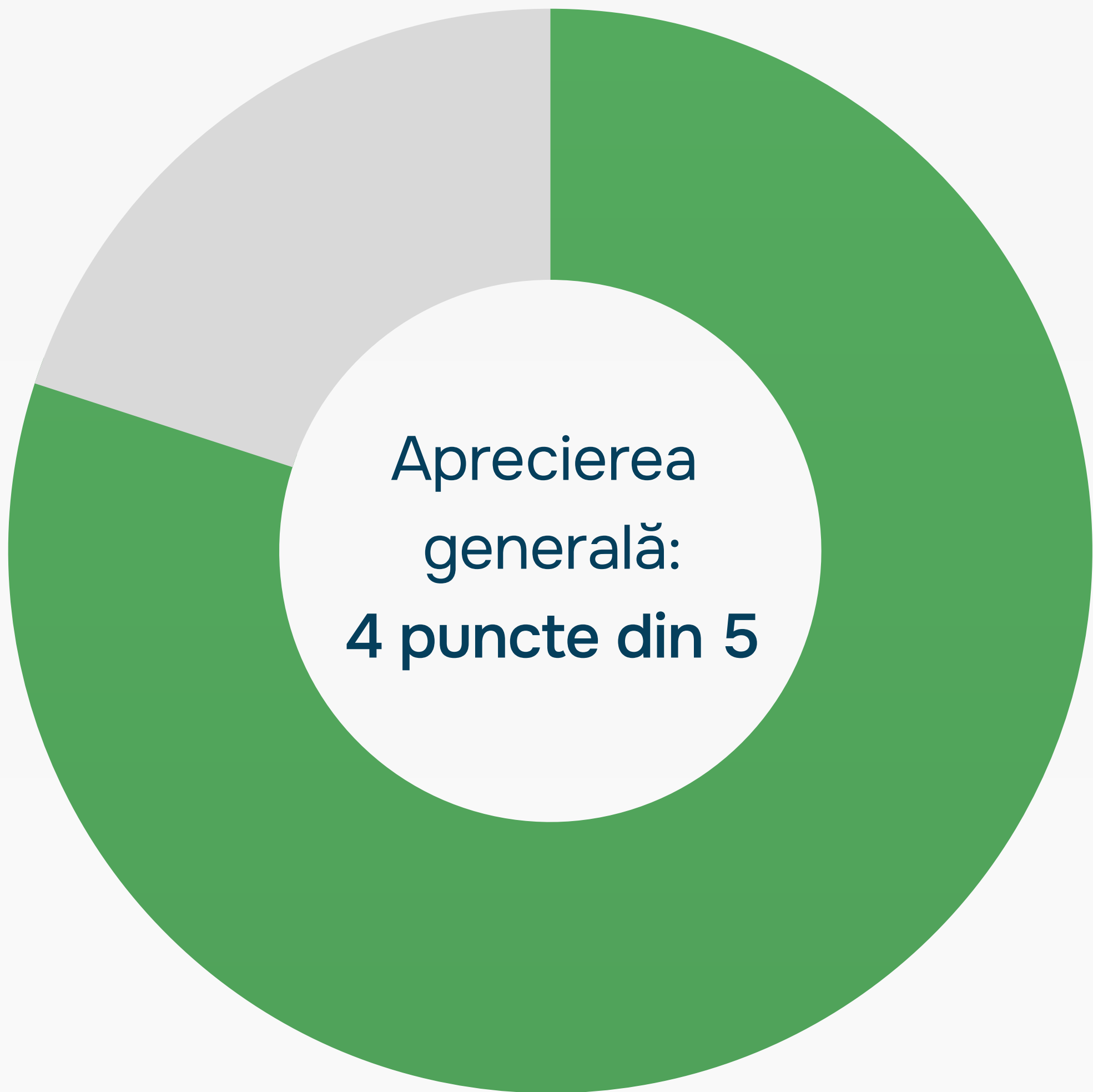
Acest material este elaborat în cadrul proiectului „Moldova-EU Candidate Check: 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană” implementat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Expert-Grup și Centrul de Resurse Juridice în cooperare cu Fundația „Friedrich Ebert” (FES).

Raport Alternativ nr.2

Angajamentul 6: Reforma Administrației publice

#MoldovaEUCandidateCheck

Guvernul a aprobat Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030, iar în data de 7 iunie 2023, Guvernul a aprobat Programul pentru implementarea Strategiei de reformă a Administrației publice.

Principalele constrângeri

În acest domeniu țin de limitarea reformei salariale a administrației publice centrale doar la angajații din cadrul ministerelor, precum și realizarea separată a reorganizării Cancelariei de Stat de reformarea celorlalte autorități ale administrației publice centrale. Totodată, cele 63 de centre unificate de prestare a serviciilor publice (CUPS) nu au fost încă operaționalizate.

Priorități

- Continuarea consolidării autorităților administrației publice printr-o veritabilă reformă salarială;
- Finalizarea și publicarea rezultatelor analizei funcționale a administrației publice;
- Reforma legislației privind referendumurile locale de revocare a primarului și a legislației privind funcția de primar;
- Delimitarea clară a rolurilor autorităților publice de toate nivelurile;
- Accelerarea operaționalizării celor 63 de Centre Unificate de Prestare a Serviciilor publice (CUPS);
- Prioritizarea accelerării implementării Programului de stat pentru delimitarea bunurilor imobile.

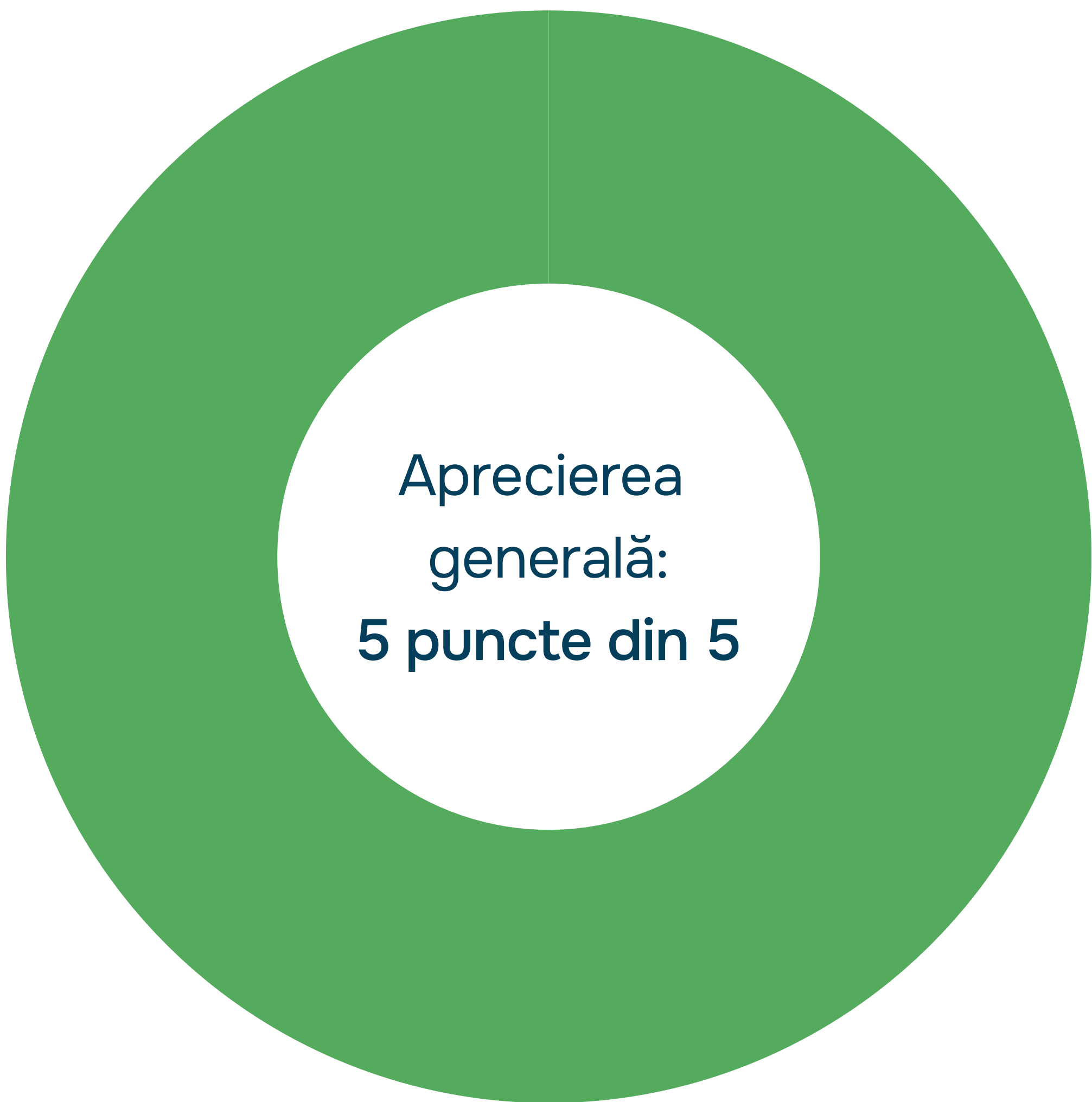
Acest material este elaborat în cadrul proiectului „Moldova-EU Candidate Check: 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană” implementat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Expert-Grup și Centrul de Resurse Juridice în cooperare cu Fundația „Friedrich Ebert” (FES).

Raport Alternativ nr.2

Angajamentul 7: Gestionarea finanțelor publice

#MoldovaEUCandidateCheck

În afară de anumite întârzieri nesemnificative față de scadența planificată, legate inclusiv și de remanierele din Guvern, **progresul în îndeplinirea angajamentului 7 poate fi apreciat ca pozitiv**. Toate cele 3 acțiuni planificate au fost implementate conform indicatorilor de monitorizare și au fost respectate procedurile de creație legislativă și prevederile Legii privind transparența în procesul decizional.

Principalele evoluții

Achizițiile publice de valoare mică

A fost elaborat și aprobat Regulamentul cu privire la achizițiile publice de valoare mică, în vigoare de la 01.07.2023, ce prevede obligația autorităților contractante să asigure transparența, obiectivitatea și imparțialitatea procesului de achiziție publică.

Managementul finanțelor publice

Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice 2023-2030 a fost elaborată, aprobată și a intrat în vigoare la 07.03.2023. A fost aprobat Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu 2023-2025”.

Proiecte de investiții capitale publice

Regulamentul cu privire la proiectele de investiții capitale publice a fost elaborat și aprobat și este în vigoare din 21.10.2022. El stabilește o procedură formală de identificare a proiectelor de investiții publice eligibile pentru a fi incluse în proiectul Cadrului bugetar pe termen mediu/ Legii bugetului de stat.

Priorități

- **Aprobarea, până la finalul anului 2023,** a Programului Național de Dezvoltarea Sistemului de Achiziții Publice 2023-2026 și a Programului de Dezvoltare a Controlului Financiar Public Intern pentru operaționalizarea Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice 2023-2030.
- **Implementarea în practică a noului** Regulament cu privire la achizițiile publice de valoare mică și a Regulamentului cu privire la proiectele de investiții capitale publice;

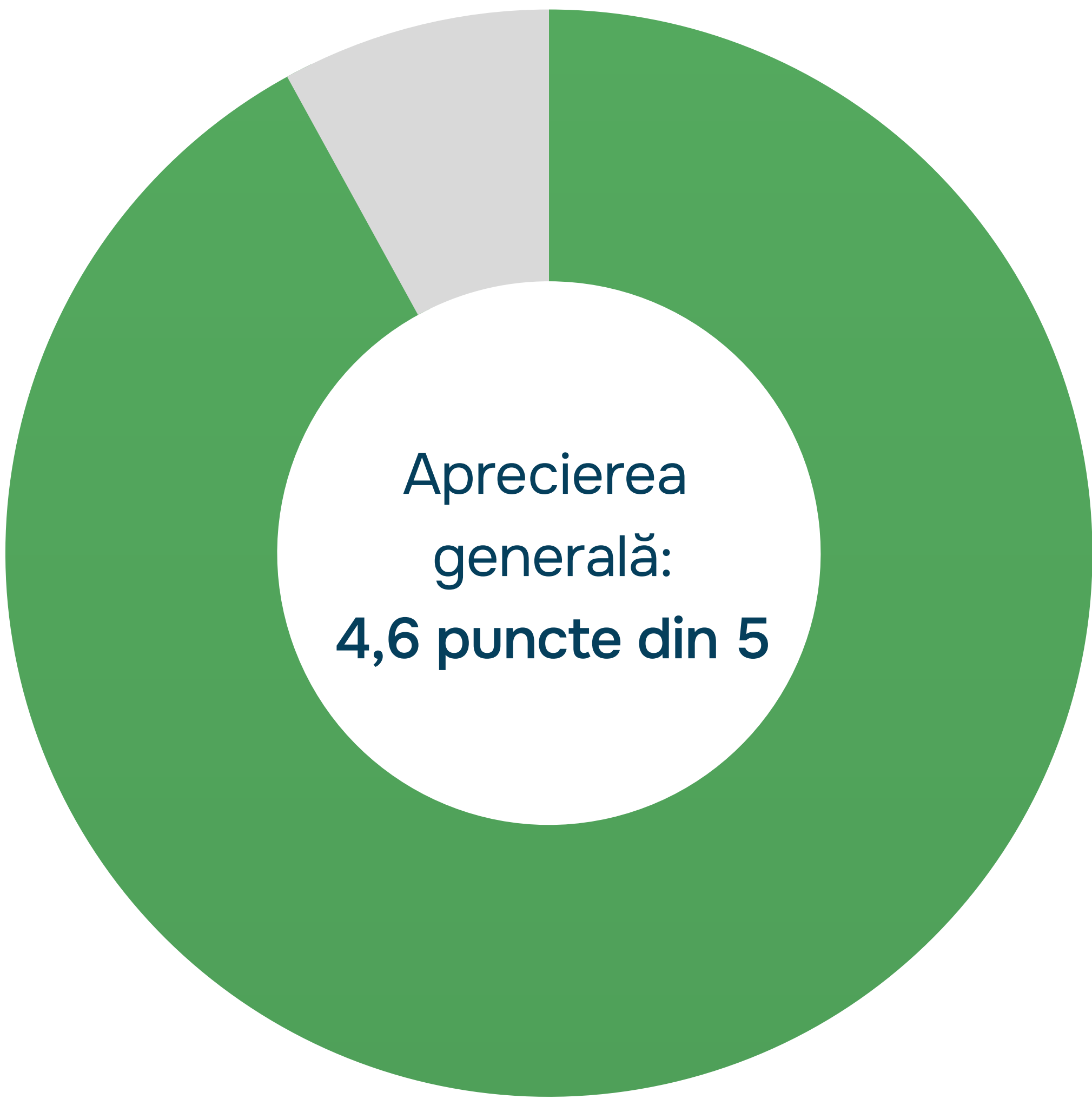
Acest material este elaborat în cadrul proiectului „Moldova-EU Candidate Check: 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană” implementat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Expert-Grup și Centrul de Resurse Juridice în cooperare cu Fundația „Friedrich Ebert” (FES).

Raport Alternativ nr.2

Angajamentul 8: Cooperarea cu societatea civilă

#MoldovaEUCandidateCheck

Parlamentul urmează să asigure respectarea tuturor rigorilor transparenței decizionale în procesul promovării și adoptării actelor normative. Transparența decizională a proiectelor examinate de Parlament în sesiunea de toamnă a anului 2022 a fost afectată în medie în proporție de 69%.

Principalele evoluții

A fost aprobat Regulamentul cadru cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale. Documentul a fost precedat de un proces larg de consultare publică și creează un mediu favorabil pentru finanțarea directă a organizațiilor necomerciale.

Parlamentul a aprobat în lectură finală proiectul legii privind informațiile de interes public. Conform dispozițiilor finale și tranzitorii, legea va intra în vigoare peste 6 luni din ziua publicării în Monitorul Oficial.

Se observă o îmbunătățire atât a procesului de elaborare a documentelor de politici, cât și a calității documentelor elaborate de către ministere. Autoritățile au început să organizeze mai multe evenimente cu participarea fizică a părților interesate pentru obținerea unui feedback mai calitativ.

Noul concept cu privire la viziunea de dezvoltare a societății civile a fost aprobat și au fost create premise pentru consolidarea cooperării dintre Parlament și societatea civilă, după ce la 15 iunie 2023 a fost aprobată Platforma de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului.

Priorități

- Consultarea largă a societății civile în procesul de elaborare și promovarea proiectului Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile pentru perioada 2024-2027;
- Respectarea principiilor de transparență și bună guvernare în procesul decizional;
- Punerea în aplicare practică a prevederilor Regulamentului cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale;
- Îmbunătățirea mecanismului de evaluare ex-post a legislației.

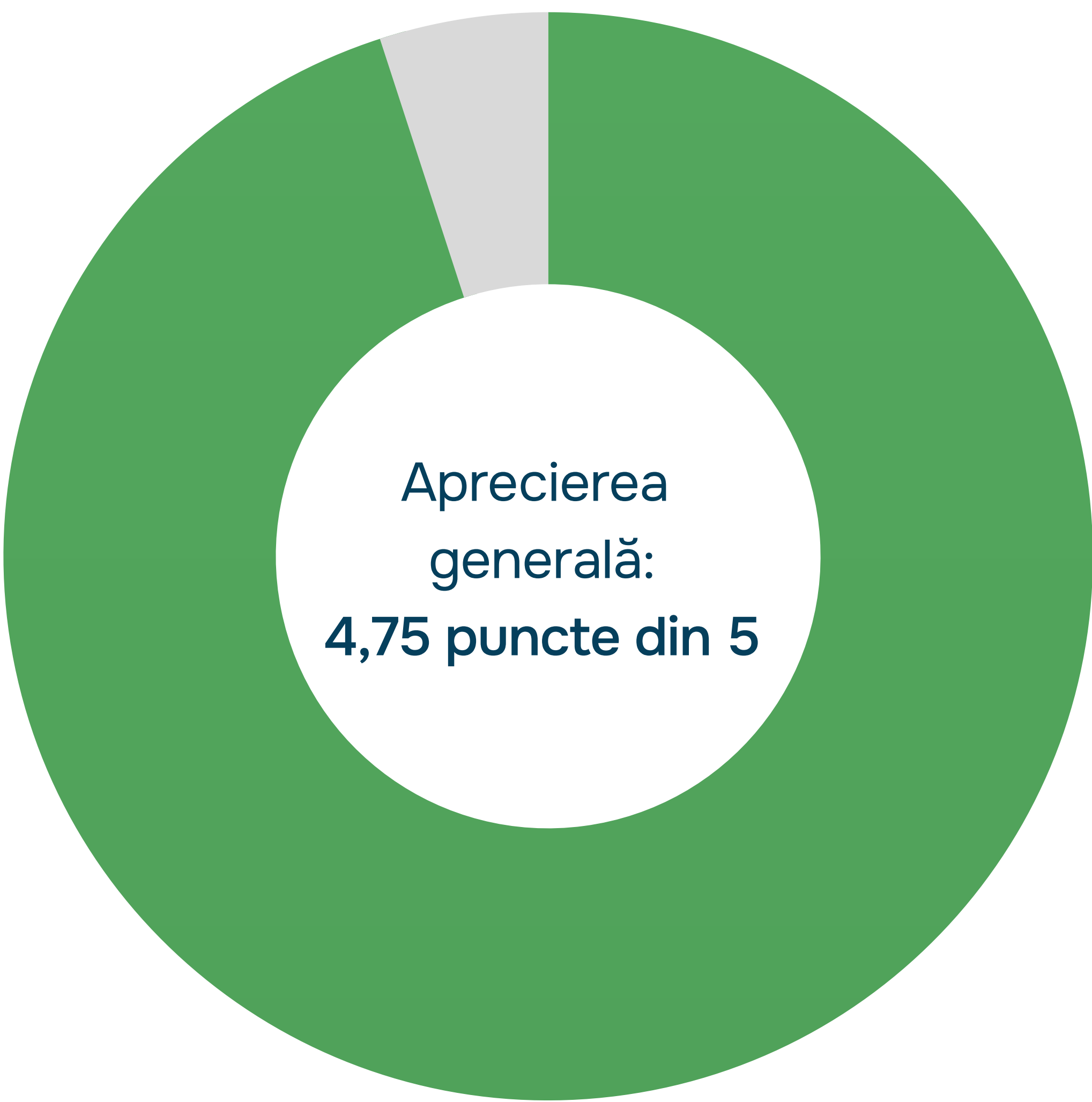
Acest material este elaborat în cadrul proiectului „Moldova-EU Candidate Check: 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană” implementat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Expert-Grup și Centrul de Resurse Juridice în cooperare cu Fundația „Friedrich Ebert” (FES).

Raport Alternativ nr.2

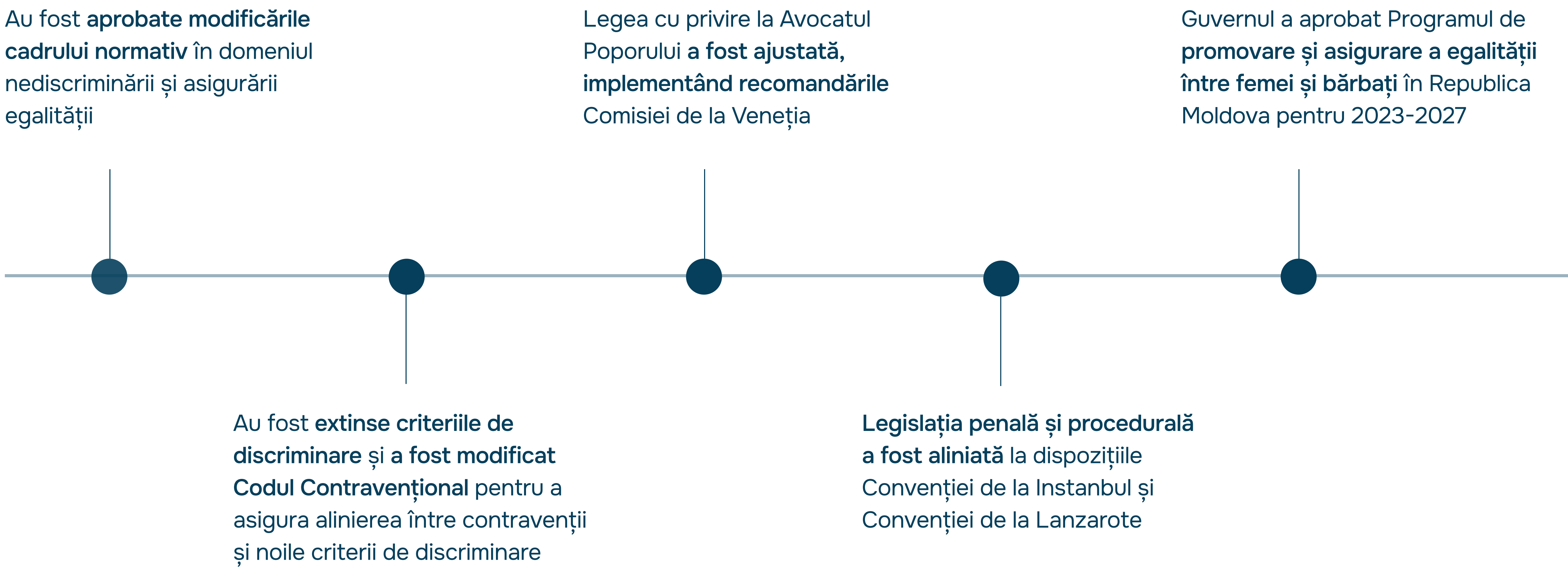
Angajamentul 9: Protecția drepturilor omului

#MoldovaEUCandidateCheck

Principalele constrângeri în acest domeniu țin de procesul de implementare a Programului pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2022-2025. Deși Agenția Relații Interetnice este autoritatea administrativă care are mandatul de a implementa politica statului în domeniul relațiilor interetnice, instituția nu monitorizează și nu evaluează decât un singur indicator (din cei 5 care au fost stabiliți).

Principalele evoluții

Priorități

- Îmbunătățirea dialogului și cooperării interinstituționale între Ministerul Educației și Cercetării și Agenția Relații Interetnice;
- Elaborarea raportului anual privind progresul de implementare a Programului pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2022-2025;
- Bugetarea resurselor financiare pentru implementarea acțiunilor din documentele de politici aprobate;
- Revizuirea legislației pentru clarificarea și separarea atribuțiilor de constatare a cazurilor de instigare la discriminare.

Acest material este elaborat în cadrul proiectului „Moldova-EU Candidate Check: 9 pași spre deschiderea negocierilor de aderare cu Uniunea Europeană” implementat de Institutul pentru Politici și Reforme Europene, Expert-Grup și Centrul de Resurse Juridice în cooperare cu Fundația „Friedrich Ebert” (FES).